

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Inhoudelijke Ondersteuning**

aan De leden van de vaste commissie voor
Justitie

datum 5 maart 2008

Betreffende wetsvoorstel:

29353 Wijziging van enige bepalingen van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het geregistreerd partnerschap, de geslachtsnaam en het verkrijgen van gezamenlijk gezag

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 4 maart 2008 met algemene stemmen aangenomen door de Tweede Kamer.

Aangenomen en overgenomen amendementen

Artikel I, onderdeel A

11 → 12 → **13** (Rouvoet)

De huidige wettelijke regeling is dat ingeval een kind door erkenning in familierechtelijke betrekking tot de vader komt te staan, dit kind de geslachtsnaam van de moeder heeft, tenzijde moeder en de erkenner ter gelegenheid van de erkenning gezamenlijk verklaren dat het kind de geslachtsnaam van de vader zal hebben. Het betreft hier een eenmalige keuzemogelijkheid, een latere geslachtsnaamswijziging is, behoudens de situatie voorzien in artikel 6 van het Besluit geslachtsnaamswijziging («achterwege blijven van geslachtsnaamswijziging zou de lichamelijke of geestelijke gezondheid van het kind in ernstige mate schaden»), niet mogelijk.

Dit amendement opent een tweede mogelijkheid om tot naamskeuze te komen. Indien het kind de naam van de moeder heeft en een huwelijk of een geregistreerd partnerschap van de ouders volgt, kan alsnog de geslachtsnaam van de vader worden gewenst. En omgekeerd, wat waarschijnlijk veel minder zal voorkomen, kunnen de ouders, als ter gelegenheid van de erkenning gekozen is voor de geslachtsnaam van de vader, willen dat hun kind voortaan de naam van de moeder draagt. Het amendement stelt de ouders in de gelegenheid om de familierechtelijke betrekking in de nieuwe gezinssituatie te bevestigen.

Aangenomen. Tegen: fractie van de SP

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 5 maart 2008

blad 2

Artikel I, onderdeel Bb, tweede lid van artikel 253c

Artikel I, onderdeel Bb, artikel 253c

10 → 22 (Teeven/Timmer)

De wijziging van het tweede lid van artikel 1:253c BW strekt er in de eerste plaats toe om nog meer te bevorderen, dat ook in geval de ouders niet gehuwd zijn of in een geregistreerd partnerschap zijn verbonden, gezamenlijk gezag de normale situatie is. Het toetsingscriterium wordt met het oog daarop aangescherpt.

Door toevoeging van de grond vermeld onder b wordt het toetsingscriterium voor het verzoek van een ouder om met het gezamenlijk gezag te worden belast waarmee de andere ouder niet instemt, in overeenstemming gebracht met het criterium vermeld in artikel 1:251a BW van wetsvoorstel 30 145 (Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding, Eerste Kamer 2006–2007, 30 145, A).

Aangenomen. Tegen: fractie van de PVV

Verworpen, ingetrokken en/of vervallen amendementen

Artikel 1, onderdeel A

23 (De Pater-vander Meer)

De uitreiking van de ouderschapsakte is de evenknie van de bijschrijving in het trouwboekje. Kinderen die uit een huwelijk geboren worden, worden bijgeschreven in het trouwboekje van hun ouders. Aan de ouders van kinderen die uit een andersoortige relatie worden geboren, wordt de ouderschapsakte uitgereikt.

In de ouderschapsakte worden de ouders die daadwerkelijk de verantwoordelijkheid voor zorg en opvoeding op zich gaan nemen en met het gezag worden belast, vermeld. Met name in situaties waarbij de ouders geen formele relatie hebben, kan naast de moeder ook de andere ouder vanaf het begin de positie als ouder op zich nemen.

Ingetrokken

Artikel I, onderdeel A

Artikel II

Artikel III

16 → 18 (Van der Laan)

De kern van dit amendement is te vinden in onderdeel II, hetgeen ertoe strekt ouders (adoptiefouders en degenen die anders dan als ouder over een kind het gezag uitoefenen daaronder begrepen, vgl. de artikelen 1:253sa en 1:253sb BW (voor artikel 1:253sb BW, zie het amendement 29 353 op stuk nr. 15)) de mogelijkheid te geven zelf te kiezen of hun kind de geslachtsnaam van de vader, de moeder of een dubbele naam bestaande uit een combinatie van de geslachtsnamen van beide ouders krijgt. Het komt daarbij tegemoet aan de wens van ouders om meer vrijheid te hebben in het kiezen van de geslachtsnaam van hun kind, waarbij sommige ouders in navolging van andere Europese landen (zoals Denemarken, Spanje en sinds kort ook Frankrijk) ook willen kunnen kiezen voor een combinatie van hun beider geslachtsnaam. Met name zij er nog op gewezen, dat in de Nederlandse Antillen en Aruba vergelijkbare voornemens tot wijziging van de wetgeving bestaan (zie de bijdrage van Mr. W. A. de Hondt «Vijf jaar nieuw familierecht in de Nederlandse Antillen en Aruba, in FJR 2005, p. 266 e.v.). Teneinde te voorkomen dat een kind, waarvan één of beide ouders reeds een geslachtsnaam hebben die uit meer naamsdelen bestaat, belast wordt met een lange namenreeks, beperkt het amendement de keuze van de geslachtsnaam tot één naamsdeel per ouder. Zo zou voor het kind van mevrouw Janse de Jonge en de heer de Vries de geslachtsnaam «Janse de Vries», «de Jonge de Vries», «de Vries de Jonge», danwel «de Vries Janse» kunnen worden gekozen. Het amendement (onderdeel I en onderdeel IV, nieuw punt 2a) strekt er tevens toe de mogelijkheid van keuze van de naam van de moeder of de vader dan wel van een dubbele naam bestaande uit een combinatie van beider namen ook te bieden bij erkenning, gerechtelijke vaststelling van het vaderschap, adoptie en ontkenning van het vaderschap, dus niet alleen bij geboorte.

Het tweede gedeelte van artikel 5 lid 4 BW (onderdeel II van het amendement) volgt de oorspronkelijke in het wetsvoorstel voorgestelde tekst van lid 4. Wel is rekening gehouden met het bij amendement op stuk nr. 15 voorgestelde nieuwe artikel 1:253sb BW.

Vaders wil is geen wet meer, bij nalaten naamskeuze (III)

datum 5 maart 2008

blad 3

Momenteel is, ingeval een kind door geboorte in familierechtelijke betrekking tot beide ouders komt te staan, de situatie aldus, dat, indien de ouders geen overeenstemming kunnen bereiken over de naam, of indien geen keuze wordt gedaan, Nederlandse kinderen automatisch de naam van de vader krijgen. (Zie het huidige lid 5 van artikel 1:5 BW) Uit het onderzoek «Vaders wil, geen wet meer» (Universiteit van Utrecht – Margriet Braam – januari 2005) blijkt dat dit onderdeel van het Nederlandse naamrecht in strijd is met het VN Vrouwenverdrag (hetgeen voor Nederland zonder voorbehouden in werking getreden in 1991) en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Het UN Committee on the Elimination of Discrimination of Women heeft Nederland hierover op de vingers getikt. Een geslachtsneutrale oplossing is het gebruik van beide geslachtsnamen in alfabetische volgorde, zoals in onderdeel III van het amendement is geregeld. Er is geen goede reden om deze benadering niet ook te volgen in geval het kind anders dan door geboorte tot een ouder of ouders in familierechtelijke betrekking komt te staan, zoals door erkenning of gerechtelijke vaststelling van het vaderschap (zie het huidige artikel 1: 5 lid 2 BW, hetgeen voor deze situaties van behoud van de geslachtsnaam van de moeder uitgaat), door adoptie (zie het huidige artikel 1: 5 lid 3 BW hier thans een verscheiden benadering, al naar gelang de persoon van de adoptanten) of door ontkenning van het vaderschap (lid 6, ook hier is thans nog behoud van de geslachtsnaam van de moeder uitgangspunt). Onderdeel III van het amendement voorziet derhalve hierin. Voor een uitgebreide analyse – en verwerping van alternatieven (zoals een beslissing door de rechter op de voet van artikel 1:253a BW) – van de combinatie van geslachtsnamen van beide ouders in alfabetische volgorde, wanneer deze geen naamskeuze doen, wordt verwezen naar genoemd onderzoek.

Ieder kind een eigen naam; geen probleem voor administratie (II en V) Eenheid van geslachtsnaam is in de praktijk van 21ste eeuw al lang niet meer gewoon. Door behoud van de meisjesnaam door de vrouw, echtscheidingen, hertrouwen en andere moderne familieomstandigheden, is het bepaald niet ongebruikelijk dat meerdere gezinsleden een andere geslachtsnaam hebben. Dit is in de praktijk geen beletsel gebleken voor het voeren van een deugdelijke burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie. Het is daarom niet langer nodig om de keuze van de geslachtsnaam voor het eerste kind doorslaggevend te doen zijn voor de naam van het tweede en de volgende kinderen. Derhalve voorziet het amendement (Onderdelen II en V (welke laatste de huidige tekst van het achtste lid doet vervallen)) ook in de vrijheid van naamskeuze per kind. De in onderdeel VI vervatte beperking op de algehele onbevoegdheid waartoe curatele en mentorschap terzake van naamskeuze thans leiden, is mede ingegeven door het kabinetsvoornemen om de uitsluiting van curandi wegens geestelijke stoornis van het kiesrecht ongedaan te maken.

Overgangsregeling voor reeds gekozen geslachtsnaam (VII)

In artikel VII, onder 3, is een overgangsregeling opgenomen voor de situaties waarin een geslachtsnaam voor de volledige inwerkingtreding van de wet is verkregen. Teneinde alsnog tot naamskeuze te komen, is wel een eensluidende verklaring van beide ouders vereist. Is het kind meerderjarig dan kan uitsluitend het kind naamskeuze doen. Voor de situatie dat het niet tot een eensluidende verklaring van de ouders kan komen, voorziet de bepaling in een verlenging van de overgangstermijn waarbinnen het kind, eenmaal meerderjarig geworden, alsnog zelf de verklaring kan afleggen.

Nader regelgeving is wenselijk (V)

Nadere regelgeving bij algemene maatregel van bestuur is wenselijk. De nieuwe tekst van lid 8 van artikel 1:5 BW, in onderdeel V van het amendement maakt dit derhalve mogelijk. Zo kan er nadere regelgeving worden gegeven betreffende de vraag wat precies een «naamsdeel» is, met welke letter een naam als «de Groot» begint – naar het oordeel van de voorsteller van het amendement is dit de «G – , of aanduidingen als «von» in niet-adellijke namen in beschouwing moeten worden genomen, en bij voorbeeld of en zo ja op welke wijze een verbindingstreepje in een combinatie van geslachtsnamen relevant kan zijn. Zo nodig kunnen bij algemene maatregel van bestuur ook aanvullende regels worden gegeven om het voor ouders makkelijker te maken beiden in persoon aangifte te doen (bijvoorbeeld verplaatsen van het aangifteloket naar het kraambed of aangifte via ICT). Een optie voor ouders is ook de in onderdeel II voorgestelde verlenging van de wettelijke termijn om naamskeuze te doen tot een maand na de geboorte van het kind, zulks in navolging van de brief van de minister van Justitie inzake de evaluatie van het naamrecht van 24 december 2003 (Kamerstukken II, 2003–2004 PM), waarbij deze de

datum 5 maart 2008

blad 4

termijn van een maand op zich goed denkbaar achtte.

Inwerkingtreding (VII en VIII)

Mede omdat in het voorgestelde achtste lid van artikel 1:5 BW een algemene maatregel van bestuur is voorzien, is het gewenst om de eerdere inwerkingtreding van andere artikelen, dan artikel I, onderdeel A en onderdeel E, onder 2, mogelijk te maken, zodat niet op het gereedkomen van genoemde maatregel hoeft te worden gewacht. Zie onderdeel VIII en in verband daarmee ook onderdeel VII, onder 1 van het amendement.

Ingetrokken

Artikel I, onderdeel A, artikel 5

Artikel I, Aa

Artikel I, onderdeel E

Artikel 253y

14 → 15 (Van der Laan)

Onderdeel III van het amendement – het nieuwe artikel 253sb Boek 1 BW – beoogt paren die niet gehuwd zijn en evenmin geregistreerde partner van elkaar zijn, maar wel als elkanders levensgezel zijn te beschouwen, de mogelijkheid te bieden om de rechter reeds voor het tijdstip van de geboorte binnen hun relatie van het kind, te verzoeken hen met het gezamenlijk gezag te belasten. Uitgangspunt daarbij is, dat dit gezamenlijk gezag begint zodra het kind geboren wordt.

Voor zulke paren staat thans slechts de voorziening van artikel 253t Boek 1 BW open. Deze houdt in dat het kind eerst geboren moet zijn, wil gezamenlijk gezag kunnen worden uitgelokt. Het ligt evenwel alleszins voor de hand om, zoveel mogelijk als thans onder artikel 253sa voor de gehuwde en de geregistreerde ouder en de niet-ouder van een kind van rechtswege de gezagssituatie is, te bewerkstelligen dat gezamenlijk gezag voor hen beiden ook met ingang van de geboorte kan ontstaan. Zulks stemt met name ook overeen met de bedoeling van betrokkenen. Zo wordt ook voorkomen dat er na de geboorte nog een periode van onzekerheid ten aanzien van het gezag ontstaat, bij voorbeeld wanneer de moeder (die op basis van artikel 253b Boek 1 BW alleen het gezag zal hebben) inmiddels ernstig ziek zou zijn geworden. Zo'n onzekerheid is niet in het belang van het kind.

Het begrip «andere levensgezel» komt in een aantal bepalingen van het BW reeds voor, zo voor het eerst, en alweer sinds 1982, in de regeling van het beschermingsbewind van titel 1.19 BW, maar bij voorbeeld ook in de artikelen 227 en 228 Boek 1 BW.

De in het amendement voorgestelde regeling is van belang voor lesbische paren. Met het amendement wordt een begin gemaakt met een gelijkstelling van kinderen geboren binnen de relatie van twee vrouwen, die uiteindelijk moet leiden tot óók afstammingsrechtelijke gelijkstelling.

Het gezamenlijk gezag ontstaat voor de aanstaande moeder en haar levensgezel niet van rechtswege, maar door rechterlijke beslissing. Slechts in zoverre is er een parallel met de regeling van artikel 253t Boek 1 BW. De rechtbank zal hier immers alleen moeten vaststellen of in het concrete geval van een «andere levensgezel» kan worden gesproken. Plaatsing in een paragraaf 1a, onmiddellijk na § 1 van afdeling 3A van titel 1.14 BW omtrent het van rechtswege intredend gezamenlijk gezag van een ouder met ander dan een ouder die met elkander door een huwelijk of door een geregistreerd partnerschap zijn verbonden, ligt voor de hand: de in het nieuwe artikel 253sb geregelde situatie vertoont met die van de gehuwde en geregistreerde ouder en niet ouder doorslaggevende verwantschap.

Het gezamenlijk gezag kan bij de geboorte van het kind (of na de geboorte, namelijk in het geval de rechterlijke beslissing eerst na de geboorte kan worden genomen: het verzoek wordt bij voorbeeld pas omstreeks de geboorte van het kind gedaan) geen aanvang nemen, indien het kind op zodanig tijdstip tot een ander dan de levensgezel van de (aanstaande) moeder in familierechtelijke betrekking staat. Dat zal gemeenlijk het geval zijn, indien het kind voor de geboorte door een andere man is erkend. Het ligt voor de hand dat de rechtbank in die situatie het prenataal gedane verzoek afwijst. Afwijzing ook (maar dat is in het algemeen het geval), indien de andere levensgezel tot het gezag onbevoegd zou zijn, bij voorbeeld omdat deze onder curatele staat. In geval van afwijzing van het verzoek kan (bij onbevoegdheid tot het gezag, uiteraard mits de grond voor onbevoegdheid niet meer bestaat), de weg van artikel 253t nadien wel worden gevolgd. Voor het overige kan de inhoud van lid 2 van artikel 253sa Boek 1 BW ook hier gelden (zie lid 3 van artikel 253sb).

De wijzigingen in artikel 5 Boek 1 BW (naamrecht, onderdeel I) en die van andere gezagsbepalingen (onderdelen II en IV van het amendement) vloeien uit het nieuwe artikel 253sb noodzakelijkerwijs voort.

Ingetrokken